

Highlights Jaarverslag 2025

Nadat we in 2024 op verschillende manieren feestelijk het 100 jarig jubileum van de BD beweging vierden, beraadde het bestuur zich begin 2025 op de taak en de mogelijkheden van de vereniging in de toekomst. In een wereld die toenemend grimmiger, technischer en versplinterd wordt, zien en voelen we sterk de noodzaak om biodynamische landbouw aan te bieden aan de wereld als helend alternatief op landbouwkundig, maar ook op sociaal en spiritueel vlak. De BD-winterconferenties op 15 februari op Warmonderhof en op 14 maart op Widar (B) vormden een mooie verdiepende aftrap met het thema *'De Aarde als levend wezen, hoe gaan we met BD-landbouw de toekomst in?'*

Het bestuur wil initiatieven vanuit de vereniging zoveel mogelijk faciliteren. Afgelopen jaar heeft dit tot mooie activiteiten geleid.

* Zo was er de wens vanuit de Vlaamse leden om zichtbaarder te zijn in Vlaanderen voor geïnteresseerden in biodynamische landbouw. Zo is er nu een Vlaamse website met een eigen redactie, zie demeter.be/nieuws/

* De Vereniging voor Natuurvoedingskundigen (VNVK) nam het initiatief om de mogelijkheden voor samenwerking rondom het thema Voeding te onderzoeken. Dit initiatief is omarmd, omdat we als vereniging ook meer aandacht voor voeding willen. Met de VNVK en de Community Vitaal Voedsel is gezamenlijk het succesvolle event 'Vitaal voedsel en de consument' georganiseerd.

* Vanuit de BD-beweging klonk de wens om meer aandacht te hebben voor scholing op BD-thema's. Samen met Warmonderhof, Kraaybeekerhof Academie, BioAcademy en Stichting Demeterzijn we een traject gestart. Doel is om het mooie aanbod aan biodynamische scholing goed in beeld te hebben, beter neer te zetten en waar nodig uit te breiden. Dit krijgt een vervolg in 2026.

* Het jaar is afgesloten met een medewerkersbijeenkomst. Samen met mensen die zich inzetten voor de vereniging is gesproken over een aantal thema's. Onder meer over het betrekken van meer jongeren. Eén van de speerpunten voor de komende jaren.

Financiën:

Inkomsten | Leden en beroepsleden hebben in 2025 € 145.116 contributie betaald. Daarnaast hebben we € 17.739 aan giften mogen ontvangen, waarvan € 1860 specifiek voor de BD-beroepsontwikkeling. Hartelijk dank aan allen die de vereniging dit jaar ondersteunden met een extra bijdrage. De totale inkomsten bedroegen € 168.674.

Uitgaven | In 2025 is € 144.185 uitgegeven aan basiskosten voor de vereniging: de kosten voor medewerkers (€ 40.301), voor Dynamisch Perspectief (€ 40.770) en voor de BD-beroepsontwikkeling (€ 18.160). Daarnaast zijn projecten gefinancierd uit het Willy Schilthuis Fonds voor in totaal € 20.700.

Resultaat | Met de rente die we hebben mogen ontvangen, is het resultaat € 12.384,-.

Uitgebreid overzicht

Activiteiten

Versterken verbinding met de **Federatie ecologische boeren**. Fela Brands is aangesloten bij het bestuur, zij is actief in de federatie en verzorgt samen met Jan Wieringa de verbinding tussen de Federatie en de BD-vereniging. Gezamenlijke acties met de Federatie zijn bijvoorbeeld: het uitnodigen BD-boeren om bij te dragen aan de lobby-brief voor gemeentelijke verkiezingen. En deelname aan de bijeenkomst van het CSA-netwerk over hoe verder nu is gestopt Jongerius als producent van plantmateriaal. We hebben ons tevens aangesloten bij het in 2025 nieuw gelanceerde platform Groen Gezond, een breed gedragen en krachtig geluid gevende nieuwe organisatie die ijvert voor een gezond voedselsysteem.

Het Mens! Festival op 30 en 31 mei op landgoed de Reehorst in Driebergen was een mooie gelegenheid om ons als BD vereniging te presenteren aan een breed publiek. We voerden op die dag talloze geanimeerde gesprekken met belangstellenden. Vele contacten werden er gelegd.

Biodyneren

In 2025 heeft Ilse van den Bosch, coördinator van Biodyneren, een cursus Kok Biodyneren aangeboden. De cursus is bedoeld om bij te dragen aan verdieping voor zowel de koks als vrijwilligers op het gebied van biodynamische voeding. De cursus is enthousiast ontvangen, er waren totaal 24 deelnemers waarvan 11 nieuwe koks en 11 vrijwilligers. De cursus had mede tot doel om nieuwe koks te werven, zodat Biodyneren een vervolg kan krijgen op allerlei boerderijen in het land. Dat is gelukt.

In 2025 zijn weer op veel boerderijen Biodyners georganiseerd.

Jaardag 17 mei

De Jaardag met ALV werd traditiegetrouw gecombineerd met de jaardag van Stichting Grondbeheer en vond plaats in Zeewolde, bij 'De Beleving', ontmoetingsplek en gezamenlijke locatie van 4 Bio/BD bedrijven. De jaarvergadering werd bezocht door 25 leden. Gineke de Graaf werd gekozen tot secretaris van het bestuur. In de middag waren er rondleiding en workshops onder meer over BioBrass het bedrijf dat door samenwerking met de retail zorgt dat biologisch meer gangbaar wordt. Maar ook over BD bedrijf NZ 27 door David Egelmeers.

De Zomerschool Kollebloem is dit jaar voor de elfde keer georganiseerd. Het thema was 'Boeren doe je niet alleen'. De eerste dag ging over de mens in het ecosysteem. Er is een gesprek gevoerd over wat het betekent om boer te zijn in deze tijd. Dit leidde tot de vraag: "Waar heb je als boer vandaag moed voor nodig?" Christine Gruwez, die het gesprek begeleidt, spreekt over drie vormen van moed. Zo is er de moed om iets onvoltooid te laten: te beginnen aan een veld, een boerderij, een idee, zonder te weten of het ooit 'af' zal zijn. De moed om je kwetsbaar te tonen: te laten zien waar je voor staat, zelfs als dat onzeker voelt. En de moed om wakker te blijven: niet alleen even, maar blijvend, ook als het moeilijk wordt. Geen gemakkelijke opgaven en juist daarom hebben we elkaar nodig, is de conclusie.

Verdiepingscursus

In het winterseizoen '25-'26 is de Verdiepingscursus Biodynamische Landbouw voor de tweede keer gegeven op de Warmonderhof. In deze cursus van 8 dagen wordt verdieping geboden op allerlei thema's, zoals antroposofie, fenomenologie, bemesting, het houden van dieren, bedrijfsindividualiteit en preparaten. De cursus is voor boeren, tuinders en andere professionals. Het was een zeer geslaagde cursus met 10 deelnemers.

BD-beroepsontwikkeling

Het initiatief voor de BD-beroepsontwikkeling is 30 jaar geleden genomen. De boeren hadden behoefte aan persoonlijke ontwikkeling rondom het dynamische aspect in hun werk.

Op dit moment hebben we een groep van ca. 25 begeleiders die beschikbaar zijn voor 13 regionale intervisiegroepen, enkele coachings- en 30 Collegiale Toetsing groepen.

Het succes van BD-beroepsontwikkeling wordt ook buiten de BD en buiten onze landsgrenzen gezien. We worden veel gevraagd om onze ervaring in te brengen bij allerlei groenboerengroepen die onderzoeken of Participatief Garantiesysteem (PGS) een mooie en betaalbare werkvorm is voor zowel ontwikkeling als voor borging. En zoals in de meeste jaren, zijn we op dit moment ook weer zoek naar nog een paar nieuwe gespreksbegeleiders (vrijwillig met kleine vergoeding). Meer informatie op de [beroepsontwikkeling-en-advies/](#).

Boeren voor Boeren

Van het initiatief waarbij ervaren boeren zich beschikbaar stellen om gratis advies te geven aan minder ervaren BD-boeren, wordt niet veel gebruik gemaakt. Zie bdvereniging.nl/boerenvoorboeren

BD-Jong Walter van Groningen trekt BD-jong, voor iedereen van 18 tot 40 die geïnteresseerd is in BD-landbouw.

Dynamisch Perspectief

De thema's van Dynamisch Perspectief in 2025 zijn 'De aarde als levend wezen', SAMEN, Staan voor je idealen en Vitale voeding. Monique Lieon is als nieuw lid aangesloten bij de redactie. Zij is natuurvoedingskundige.

Organisatie

Het bestuur bestaat uit Astrid van Zon (voorzitter), Gineke de Graaf (secretaris), Inno Kock (penningmeester), Jan Wieringa, Monique Schieman-Bokdam.

Afgelopen jaar is ingezet op het verbeteren van de administratie en de organisatie. Dit krijgt in 2026 nog een vervolg. Ondernomen acties zijn:

Administratie vereenvoudigen, door het meer in één hand te nemen / dit loopt nog
4-ogen principe beoordeling facturen ingevoerd

Aanpak ledenadministratie en innen contributies. Vervolgactie op 2024. Doel is om een goede actuele ledenadministratie te hebben

Inzicht in de financiële reserve van de vereniging versus het WSF

In het bestuur is gesproken over de werkwijze van beoordeling van aanvragen voor het WSF. Er is een aantal punten aangepast:

- Overzicht van aanvragen en toegekende bedragen wordt steeds geactualiseerd, op de website en in DP worden de toegekende projecten beschreven
- Maximaal te besteden budget per jaar is vastgesteld
- Criteria vastgesteld voor het beoordelen van een aanvraag.

Inno Kock heeft eind 2025 besloten om te stoppen als penningmeester. Hij heeft als penningmeester bijgedragen aan bovenstaande acties ter verbetering van de administratie en organisatie. Eén en ander kostte echter meer tijd dan verwacht, waardoor hij onvoldoende toekwam aan zijn idealen voor de vereniging. Eind vorig jaar gaf hij aan meer tijd voor andere zaken te willen hebben. Wij danken Inno voor zijn inzet de afgelopen jaren. Er staat een mooi team aan medewerkers. Gryt de Jong als coördinator, Ellen Winkel is verantwoordelijk voor Dynamisch Perspectief en de website, Afke Huitema maakt de nieuwsbrief, Karin Menken verzorgt de administratie en neemt een deel van de financiële administratie over van het administratiekantoor. En Joke Doorschodt doet de ledenadministratie.

Willy Schilthuisfonds

De volgende projecten werden afgelopen jaar (mede) mogelijk gemaakt door het Willy Schilthuis Fonds:

- Proeftuin: rassenvergelijking. Mieke Lateir en Marieke Berkhout organiseerden vergelijkingsproeven met zaadvaste groenterassen en bijeenkomsten met tuinders voor uitwisseling en beoordeling.
- Graankracht en Graankeuken. Twee boeken, geschreven door respectievelijk Petra Essink en Peter van Berckel. Het eerste boek kwam uit in juni 2025 en het tweede zal uitkomen in 2026.
- Vertaling Seedlinked. SeedLinked is een wereldwijd platform waarop telers zelf hun ervaringen en de opbrengsten van voedselrassen registreren en vergelijken. Louis Bolk Instituut, Stichting Zaadgoed en Coöperatie Odin zijn een initiatief gestart om SeedLinked in het Nederlands te vertalen.
- Opbrengst van rogge. Martijn van den Huijssen van De Groene Vallei wil eerder onderzoek naar de effecten van verschillende momenten van bodembewerking op de groei en opbrengt van rogge herhalen en de resultaten toegankelijk maken. Eerder onderzoek liet namelijk zien dat de verschillen groot zijn.
- Kookcursus ten behoeve van Biodyneren, georganiseerd en uitgevoerd door Ilse van den Bosch. Zie boven.
- Diermonologen, uitgevoerd door Wim van Oort
- BD in Oekraïne, een bijdrage via de Hulpkring Oekraïne Nederland , specifiek voor BD scholing
- Reorganisatie en steun Landwijzer. De Vlaamse bio en BD opleiding moet reorganiseren vanwege overheidsbezuinigingen. De BD vereniging schreef ook een warme aanbevelingsbrief voor andere fondsen.